

Dagar i Delhi

av Hans Hägerdal

Det första som slår emot mig när jag går ut från planet är en vag doft av brända sopor. Det är inte det bästa tänkbara första intrycket av en nation som för många fortfarande är sinnebild för orientaliskt drömmeri, men det är en behändig illustration (om nu illustrationer kan lukta) av de krafter som är i rörelse i det land som snart kommer att vara världens befolkningsmässigt största. Vi talar naturligtvis om Indien, en subkontinent som bjuder på de mest bjärta kontraster av konservativ tradition och radikal modernitet, rikedom och fattigdom, kaos och ordning. New Delhi, dit vi kommer är en megastad som med sina över 20 miljoner invånare uppvisar en utvecklingsorgie – men där sophanteringen fungerar så fragmentariskt att många bränner sitt avfall trots förbud att göra så. Fast nog får man säga att de positiva sidorna övervägde under ett besök fullt av bokstavligen färgstarka intryck.

I november 2015 ingick jag i en delegation från Linnéuniversitetet som besökte New Delhi för att odla upp kontakter med akademiska institutioner och lära oss något om hur högre undervisning, forskning, ekonomi och samhälle fungerar i Indien. Sammalagt var vi fjorton personer plus några anhöriga. Förarbetet för besöket gjordes av en Indiengrupp med Camilla Andersson Lundqvist, Kristina Myrvold och Soniya Billore som gjorde upp en handlingsplan. Målsättningen med planen är att uppmuntra medarbetare på Linnéuniversitetet att påbörja samarbetsprojekt med indiska institutioner. Det gäller såväl forskning som lärar- och studentutbyte. Här kommer jag inte att ge någon fullständig rapport av besöket vilket i sinom tid kommer att finnas tillgängligt på annat håll. Istället följer några intryck från det vi fick se och uppleva.

Söndag

Vi har nu tillbringat ett dygn i New Delhi, som är det korrekta namnet på huvudstaden – Delhi är egentligen huvudstadsterritoriet (capital territory) – och börjar hämta oss efter en tämligen sömnlös flight. Dagen är vikt för kulturella aktiviteter och en buss hämtar gruppen tidigt på eftermiddagen. Resebyrån Sharp Travels har anlitats för att slussa runt oss bland lärosäten och monument under en dryg veckas tid och gör det bokstavligen med ett leende – då vi stiger ut och in i bussen hjälps vi av en assistent med sympatisk uppsyn. I god stämning åker vi genom jättestaden, kommenterar trafiken och folklivet och den fantastiska buffé som hotellet tillhandahåller och nästan gör luncher obehövliga. Efter att ha bevistat Mahatma Gandhis kremeringsplats och mot en liten slant fått fotografera en ormtjusare är det dags för Swaminarayan Akshardham. Namnet säger antagligen inte mycket för en svensk läsare. Det är emellertid ett av världens största tempelkomplex och en av många helgedomar som byggts av anhängarna till sektgrun-

daren Swaminarayan (1781-1830) – det finns även sådana i Västeuropa. Swaminarayan hävdade att han var en manifestation av den högste gudomen, och hans anhängare tycks inte hysa tvivel om den saken. 7000 hantverkare slet i mer än fyra år för att färdigställa komplexet invid Yamunas flodbädd som kunde invigas i november 2005.

Bild 1. En ormtjusare med sin kobra utanför Mahatma Gandhis kremeringsplats.

Det är inte tillåtet att fotografera i templet och säkerhetskontrollerna är rigorösa. Män och kvinnor förs i separata köer och kroppsvisiteras omsorgsfullt och intimt. Det är en påminnelse om den oro för attentat som råder i landet med dess mångfald av sekteristiska intressen – ett systertempel i Gujarat attackerades av terrorister 2002. Längs långa korridorer kommer vi in i jätteanläggningen med byggnader av skulpterad sandsten. Ingen tycks höja på ögonbrynen åt att Akshardham till allt annat har drag av en from nöjesanläggning. Vår grupp placeras i flumride-liknande båtar som tar oss genom en vattenränna kring vilken historiska miljöer har byggts upp. En röst förklarar på engelska hur forntida indier uppfunnit allehanda nyttigheter från demokratin till flygmaskiner (!). Det hela är onekligen väldigt skickligt och suggestivt gjort.

Båtfärden följs av ett besök i det stora huvudtemplet, Akshardham Mandi, med en jättestaty av Swaminarayan som centralpunkt. Det är glitter och guld i överflöd och vi diskuterar efteråt huruvida anläggningen är att betrakta som imponerande eller over-the-top. För troende är frågan säkerligen irrelevant. Vår vistelse avrundas med en vatten- och ljusshow där besökarna sitter runt en väldig fontänenläggning. En episod från

Upanishaderna spelas upp på tempelväggen ovanför fontänen med skicklig laserteknik. Elementgudarna Varuna (vattnet), Agni (elden), Vayu (vinden) och Surya (solen) släpper loss naturkrafterna mot världen, tills den högsta gudomen i Swaminarayans skepnad (en liten lätt avvikelse från Upanishaderna) förebrår dem för deras egoistiska handlingsätt.

Bild 2. Intellectuell aktivitet råder på Nordic Centre in India. Från vänster studenten Anna, en skugglik Samrat Kumar, NCI-anställd, Ann-Charlotte Larsson, Kristina Myrvold, Soniya Billore och Peter Gierow.

Måndag

Nu sätter en arbetsintensiv vecka igång. På morgonen plockas vi upp av bussen och hamnar efter någon timme på Nordic Centre in India i ett lugnt medelklassområde. Där tas vi emot av föreståndaren Samrat Kumar som satt ihop en liten workshop om akademisk kultur i landet och hur det är att undervisa och forska. NCI är en sorts sambandskontor för ett antal skandinaviska universitet som vill kontakta indiska motsvarigheter. Linnéuniversitetet gick med 2014. Indiska partners i samarbetet finns bland annat i Delhi, Hyderabad, Bangalore, Pondicherry och så vidare. Samrat berättar att det inte alltid är det enklaste att skaffa visum för att forska i landet – och det räcker inte med att försöka klara sig med ett turistvisum. Inte heller indier har det alltid så lätt eftersom utbytet inte är riktigt jämligt: det är ganska svårt för indiska universitet att skicka studenter och personal utomlands.

Annars händer det mycket på utbildningsfronten i dessa dagar. Ekonomin i landet växer stadigt och befolkningen är ung. Man har en framflyttande medelklass som vill att

deras barn ska få en utbildning. Indien har faktiskt det tredje största utbildningssystemet efter Kina och USA. Det finns ett omfattande komplex av lärdomsinstitutioner med hundratals statliga universitet. Även antalet privatuniversitet har växt enormt, med stor efterfrågan på ingenjör- och managementutbildningar.

En svensk student från Linnéuniversitetet berättar för gruppen om sina erfarenheter av att studera i Indien. Hon har hamnat på ett privatuniversitet i Gurgaon utanför Delhi. Erfarenheterna har varit omtumlande: hon har haft en spännande vistelse men det är inte allt som har fungerat så väl. Studentkulturen på hennes universitet skiljer sig en del från Sverige; ungdomarna är där för att studera och det finns inga klubbar eller fraternities i västerländsk stil och få fester. Efter klockan nio på kvällen råder utgångsförbud eftersom det anses farligt att vara ute sent. Universitetsbiblioteket råkade ut för en översvämning för en tid sedan och böckerna är följaktligen vattenskadade. Värre än så är att där inte finns platser för att sitta och arbeta. Tider för föreläsningar tenderar att vara flexibla och deadlines kan brytas. Inte heller litteraturlistan följs och kursböckerna har en tendens att saknas i biblioteket. Hennes berättelse väcker viss uppståndelse bland den indiska personalen vid NCI som påpekar att de privata universiteten inte alltid är att lita på – de är bara ute efter att tjäna pengar – och att hon skulle blivit mycket bättre omhändertagen vid ett statligt universitet.

Doktor Vivekanand från Jaipur framträder med sina erfarenheter av Skandinavien. Han har forskat i Göteborg en tid och lägger ut texten om de kulturella skillnaderna mellan svenskt och indiskt sätt att göra saker och ting. Svenskar är således ärliga, reserverade, kritiska, informella, konsensusinriktade, mål- och resultatorienterade, sätter business först och det sociala sedan, samt är inte fullt så familjeorienterade som indier. Det han säger kan verka lite klyschigt men bekräftar en del av den bild vi förmodligen har om oss själva.

Kvällen avslutas för min del på en anrik golfklubb, Delhi Golf Club, som togs över av indierna efter det brittiska uttåget. I den välputsade och oklanderliga koloniala byggnaden hänger listor över golfchampions sedan 1950, och jag noterar med intresse att de kvinnliga golfmästarna hade brittiska namn till långt in på 1960-talet. Några golfklubbor slipper jag gudskelov att svinga, däremot presenteras jag för privathistorikern Swarn Singh från Chandigarh, en pensionerad sikhisk gentleman som använder tiden till att åka världen över och samla material för böcker om den sikhiska diasporan. Det finns nämligen miljoner sikher utspridda runtom i världen, däribland några tusen i Sverige. Swarn Singh är en talför herre som har höga tankar om svenskar som ”ett nästan perfekt folk”, något som får de närvarande svenskarna att besvärat skruva på sig och påtala de mindre ljusa sidorna med det svenska samhället. Han frågar oss också vad vi tycker om Indien så långt. Min erfarenhet är en aning begränsad efter två nätter men jag svarar att Indien är en subkontinent och att intrycken följaktligen är mångtydiga. Han verkar inte riktigt nöjd med svaret och börjar tala om det indiska samhället som kaotiskt men med en sorts mål och ordning i röran. Jag frågar honom lite försiktigt om Kipling men får svaret att

ingen är intresserad av denne – han representerar ett kolonialt förflutet som folk numera lämnat bakom sig.

Tisdag

Idag är den stora universitetssafarin. På morgonen bussas gruppen till Jawaharlal Nehru Universitys stora campusområde. JNU är ett unikt elituniversitet med ”bara” 7500 stu-

Bild 3. JNU:s version av den klassiska ”kapitalismens pyramid”. Skrivtecknet vid pyramidens topp betyder ”rupier”.

denter, hälften av dem forskarstudenter. Det har också ord om sig att vara radikalt, något som tycks bekräftas av två stora väggmålningar som flankerar ingången till School of International Studies. Den ena är en pastisch på den klassiska ”kapitalismens pyramid” (med mediafolk som ”We fool you” istället för prästerskapet!). Den andra uppmanar regeringen att stoppa barnarbete – inte orimligt med tanke på att 12 miljoner barn i landet arbetar i hälsofarliga yrken och 14 miljoner indier lever under slavliknande villkor.

Besöket är i hög grad välregisserat. Vi och våra indiska kollegor sitter i en rymlig konferenslokal med högtalare och får presentera oss själva och våra intressen. Bland de JNU-ämnena som motsvaras av humanistiska och samhällsvetenskapliga intressen vid Linnéuniversitetet hör samer, Kinas historia och samhälle, säkerhetsfrågor, gränser och geopolitik. JNU har dessutom ett MOU (Memorandum of Understanding) med Nordic Centre in India vilket gör att vi inte behöver gå genom segslitna formaliteter med avtalsskrivande för att samverka. Helen Andersson, dekan vid Ekonomihögskolan, ger en allsidig presentation av vad Linnéuniversitetet är och pekar på att vi har 800 avtal med andra lärosäten, 1600 inresande studenter, 500 utresande, samt 150 personalutbyten varje år – men att det gott och väl borde kunna expanderas. Det följs av en lång diskussion om hur man skulle kunna utveckla former för samarbete. Det kan vara rimligt att identifiera 2-3 områden som vi bägge är bra på, till exempel arbetsmarknad och diskrimineringsfrågor. I slutändan kommer vi överens om att göra upp listor över forskningsintressen.

En välsmakande lunchbuffé kombineras med mingel där jag får tillfälle att prata vid med en professor som liksom jag själv undervisar om Kinas historia – small world. Nu går färden vidare till University of Delhi i en annan del av staden. Vår bekantskap med

En välsmakande lunchbuffé kombineras med mingel där jag får tillfälle att prata vid med en professor som liksom jag själv undervisar om Kinas historia – small world. Nu går färden vidare till University of Delhi i en annan del av staden. Vår bekantskap med

detta jätteuniversitet med 125 000 studenter (som dock inte är det största vi besöker, som snart ska framgå) skiljer sig mycket från JNU. Det är examensperiod och de flesta lärare har förvunnit på annat håll. En ensam dean, professor K. Sreenivas vid International Relations (Science and Technology) tar artigt emot oss för ett ganska allmänt hållet samtal – det är sent på eftermiddagen och vi får känslan av att han sett många delegationer av det här slaget. Det framgår att UD har utbytesstudenter från större västländer som Storbritannien och Tyskland men att utbyten också har sina svårigheter. Mobiliteten hämmas av att UD inte har pengar till sådan verksamhet. På den svenska sidan förhålls dock att det finns en del goda möjligheter för lärarutbyte, inte minst genom Linné-Palme-anslag som kan täcka besök på tre veckor. Det finns också många engelskspråkiga kurser på Linnéuniversitetet som skulle vara intressanta för studenter på kandidat- och master-nivå. Slutet blir att vi kommer överens om att hamra ut ett MOU och göra upp listor på forskningsintressen.

Onsdag

Att Indiens premiärminister heter Narendra Modi behöver Indienresenären inte tveka länge om. Han är närvarande överallt med sitt farbroderliga skäggprydda ansikte, och Business Sweden är inget undantag. Det är en knappt treårig organisation som är en sammanslagning mellan Exportrådet och Invest Sweden och har sina lokaler i diplomatkvarteren, precis invid svenska ambassaden på Nyaya Marg. Vi leds in i en luftig vit hall och handelskommissionären Anna Liberg ger en behändig översikt över de senaste årens kraftiga ekonomiska utveckling. Modi och hans regering står i centrum för uppsvinget som gjort Indien till en intressant affärspartner för Sverige, får vi veta. Medias bevakning av indiska realiteter har tenderat att vara katastrofrapportering vilket har undanskymt den Modi-effekt som har slagit till på världsscenen. Indien är numera världens tredje största ekonomi efter Kina och USA. På 1980-talet hade fortfarande servicesektorn, industrin och jordbruket ungefär lika stora andelar av den ekonomiska kakan, men numera har servicedelen växt till mer än hälften medan jordbrukets andel sjunkit rejält till 18 procent. BNP har nu en årlig ökning av kinesiska dimensioner som ligger på 7 eller 8 procent. Indiens fattigdom är ordspråksmässig, men de siffror vi får av Business Sweden tyder på att graden av välstånd befinner sig i stark förändring. Prognosen för 2015 ser ut så här:

Rika	7,6 miljoner (uppåtgående tendens)
Övre medelklass	17,9 miljoner (uppåtgående tendens)
Lägre medelklass	270 miljoner (uppåtgående tendens)
Låginkomsttagare	530 miljoner (uppåtgående tendens)
Behövande	440 miljoner (nedåtgående tendens)

Sedan är (liksom i Kina) välstånd och tillväxt ytterst ojämt fördelade. Det finns en ”industriell banan”, en svagt kurvformad area som sträcker sig från trakten av Delhi ner till södern och har sin tyngdpunkt i väster. Utvecklingen ackompanjeras av klatschiga

slogans för kampanjer som myndigheter och organisationer lanserar för att modernisera landet: ”make in India”, ”clean India”, ”smart cities”, ”digital India”.

Mycket av detta låter ju hoppgivande, men Anna Liberg förnekar inte att det finns gigantiska problem. Inre oro förekommer, med religiösa konflikter och arbetslöshet. 70 procent av befolkningen lever fortfarande på landsbygden. Byarna växer ofta till städer utan att de har fått tillgång till urbana institutioner. Ett stort socialt dilemma är den extremt ojämna könsfördelningen bland befolkningen. 100 miljoner kvinnor saknas på äktenskapsmarknaden eftersom så många flickebarn försvinner genom aborter och sämre omvårdnad. Det säger sig självt att det kommer att skapa bekymmer i framtiden. Detta ackompanjeras av väldiga problem med trafficking, även med unga kvinnor från fattigare grannar som Nepal.

Att Indien är intressant för svensk företagsamhet är i varje fall klart nog. 170 företag är etablerade i landet och sammanlagt 800 gör affärer med Indien. De flesta planerar att öka sina investeringar. Ett tecken i tiden var den indiske president Mukherjees nyligen timade besök i Sverige, det första av sitt slag, som ledde till en rad bilaterala avtal.

Svenska ambassaden ligger alltså vägg i vägg med Business Sweden och är föremål för nästa besök. Liksom på många andra håll i denna stad läggs stor vikt vid säkerheten: våra pass kontrolleras omsorgsfullt innan vi släpps in. Det rör sig om en relativt stor ambassad med många anställda. Gruppen placeras i ett mötesrum där två små blå och gula älgar tittar ner på oss från en hylla och efter en stund dyker ambassadören Harald Sandberg upp, en erfaren diplomat som tidigare vistats flera år i Indonesien. Han förklarar för oss att vi kommit till Indien i en intressant tid inte minst på grund av de politiska förskjutningarna. Det gamla kongresspartiet som hade styrt Indien under det mesta av dess självständiga tid hade en mindre framgångsrik tid i det tidiga 2000-talet och plågades av korruptionshistorier. Efter valen 2014 fick emellertid Modis hindunationalister, BJP, egen majoritet i det indiska underhuset, något som inget parti lyckats få på flera decennier. Trots sin bas bland konservativa religiösa element har Modis regering byggt en plattform för att modernisera Indien snarare än att trycka in landet i religiös ortodoxi. Som andra varit inne på betonar Harald Sandberg att Indien har en ung, välutbildad och begåvad befolkning och framtiden får utvisa om BJP kan uppfylla sina löften.

Efter ett antal presentationer om utbildning och ekonomi kommer vi ut ur ambassaden, förhoppningsvis lite klokare än när vi slank in. Med tanke på att 400 000 indiska studenter varje år väljer att studera utomlands är det ingen orimlig tanke att svenska universitet ska kunna rekrytera goda talanger. En av presentatörerna har framhållit just Sveriges behov av att få fatt i talang för att kunna utvecklas i framtiden.

Dagen är inte slut. Just denna dag firas nämligen den förste sikhiske gurun Nanaks födelsedag. Hans historiska födelse ägde visserligen rum den 15 april 1469 i nuvarande Pakistan, men högtidlighålls alltså ett drygt halvår senare. Gruppens sikhexpert, religionsvetaren Kristina Myrvold har förklarat grunddragen i sikhernas historia och kultur för oss. Nanak är den förste i en räkka av tio gurus av vilka några går en våldsamt död till mötes i stormogulernas Indien. Under denna turbulenta tid blir sikhismen en religion

som tillåter våld i syfte att försvara sin och andra religioner. Den siste gurun dör i sviterna av ett mordförsök år 1708, men inte förrän han förklarat den heliga texten Guru Granth Sahib som sin "efterträdare" - den nuvarande och eviga sikhiska gurun. Runtom i världen finns gurdwaras ("portar till gurun") vilket är tempel där exemplar av den heliga skriften förvaras. Ett sådant tempel är Gurdwara Bangla Sahib på Ashoka Road, inte så långt från vårt hotell. Det uppfördes på 1700-talet men har byggts om upprepade gånger så att inte mycket lär finnas kvar från den tiden. Under dagen företar stora skaror en pilgrimsvandring i tempelkomplexet. Turligt nog för oss är sikhismen tolerant mot utomstående så att även anhängare av andra religioner och icke-religiösa har rätt att delta. Sikhismen lär nämligen att alla trossystem har sin väg till sanningen. Dock får vi anpassa oss till gällande förhållningsregler: strumpor och skor åker av och vi täcker huvudena med ett stycke tyg.

Bild 4. Från tempelkomplexet Gurdwara Bangla Sahib.

I sällskap av otaliga pilgrimer vandrar vi genom huvudbyggnaden där den heliga skriften vilar under en täckelse, med andra ord dold för våra nyfikna ögon. Tempelmusik spelar och fantastiska gyllene dekorationer pryder det innersta gemaket. Dock inga statyer eller bilder; sikhismen är en monoteistisk religion utan någon representation av Guds utseende. På vägen ut ser vi en alkov där den heliga texten får vila ut under natten efter väl förrättat värv. Utanför tempelbyggnaden får pilgrimerna ta emot karah parshad som är en väl kokad substans bestående av socker, smör och mjöl. Karah parshad anses välsignad av gurun och bör tas emot med kupade händer. Jag kan inte ärligt påstå att det är

aptitligt, men vår sikhexpert försäkrar att det är ordentligt lagat och ingen hälsorisk. Hon berättar också att frivilliga krafter möjliggör denna rituella utbispisning i stor skala. Vid huvudtemplet i Amritsar lär 70 000 människor om dagen få sin karah parshad vid högtidligheter. Fast inte heller i denna högeligen andliga plats är Mammon helt frånvarande; en viss kommers pågår i närheten av templet, med stånd där man kan köpa böcker och annat religiöst material.

Torsdag

Dagen är vikt för en utfärd till Agra, stormogulernas gamla hemvist drygt 20 mil utanför Delhi. Färden går från hotellet i dagbräckningen och bussen tar sig ut till det som guiden proklamerar som Indiens bästa väg – dock inte utan sina gupp och ojämnheter. Utanför Delhi ser man nya förstäder torna upp sig. Det är en gigantisk byggorgie som påminner

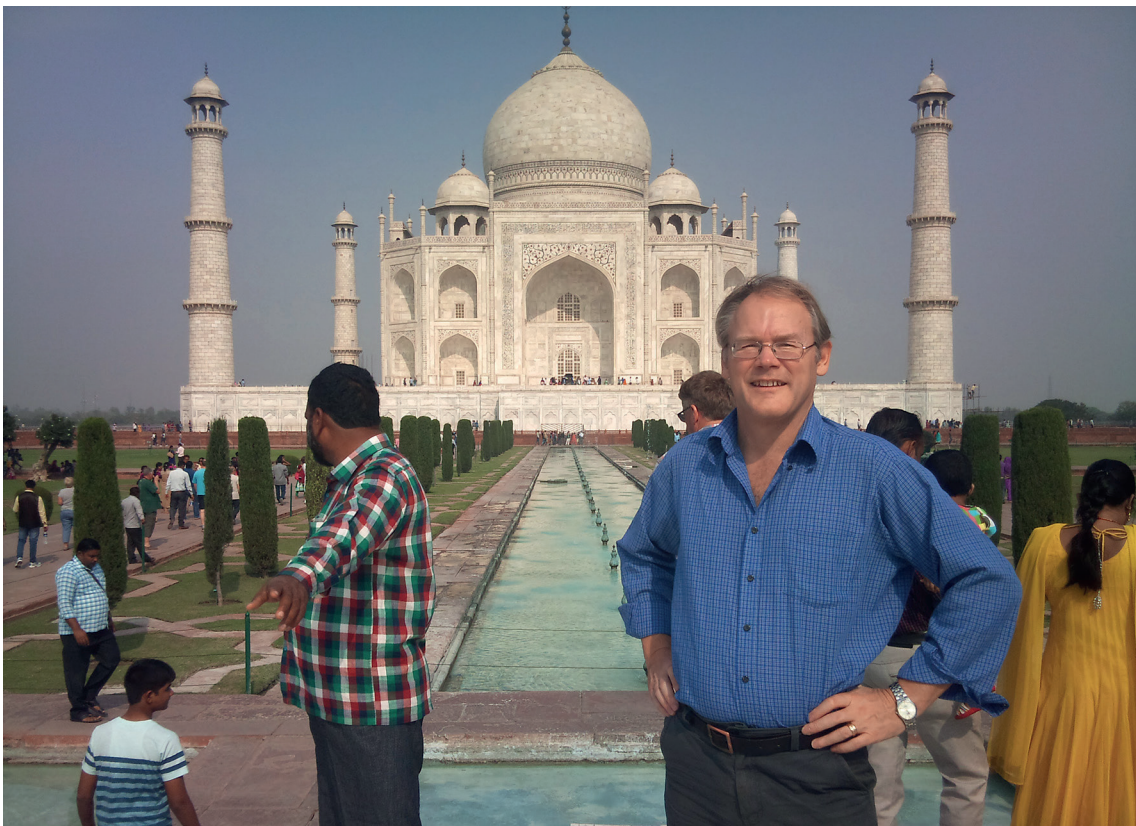

Bild 5. Artikelförfattaren framför känt turistmål. Fotograf: Birgitta Waters.

en del om vad jag sett under resor i Guangdong i Kina. Jag frågar guiden, som råkar sitta bredvid mig, om det inte är ett problem att så mycket värdefull jordbruksmark går förlorad för urban konstruktion. Han svarar jakande men verkar ovillig att gå närmare in på frågan. Senare under färden börjar landskapet gå över till genuin landsbygd och byar med hus med platta tak susar förbi. Guiden säger att marken ägs individuellt och att varje hushåll har minst två hektar, men att fördelningen av jord är mycket ojämlig med personer som samlar på sig 60 hektar eller så.

Efter ganska många timmar kommer bussen fram till Agra som med sina 1,7 miljoner känns modest och småskalig jämfört med Delhi. Bufflar drivs genom gatorna. Längs Yamunas stränder ligger färgglada textilier på tork, vilka tydligen ska användas för festligheter. Första uppehållet är ett klassiskt turistmål: gravmausoléet Taj Mahal, ”palatsens krona” som byggdes mellan 1632 och 1653. Trots de horder av försäljare som antastar besökarna är det ingen turistfälla: de många fotografier av Taj Mahal jag genom årens lopp sett kan definitivt inte göra rättvisa åt den marmorvita gravbyggnaden. Runt om mausoléet står en rad andra praktfulla byggnader som sällan syns i böcker eller nätsajter. Det är en lagom varm dag med strålande solsken vilket förstärker den positiva upplevelsen, trots att jag tillfälligt drabbats av ”turistmage” och är långt ifrån i toppform för utfärder. Byggherren var som bekant stormogulen Shah Jahan som med detta mausoleum visade sin uppskattning och kärlek för hustrun Mumtaz Mahal som födde fjorton

Bild 6. Det fantastiska fortet i Agra.

barn under loppet av arton år och slutligen dog i barnsäng 1631, vid 37 års ålder. Ett par personer i gruppen resonerar att hon gott och väl kunde vara värd monumentet efter en sådan barnaalstrande tillvaro.

En lunch på en baluchisk restaurang följs av nästa huvudattraktion, Agrafortet. Det är ett stort och komposit fästningskomplex som har tusen år på nacken men byggdes i sitt nuvarande skick av stormogulerna Akbar och Shah Jahan. Vår guide påstår i hindunationalistisk anda att det började uppföras 10 000 f.Kr. vilket förmodligen grundar sig på det faktum att Agra finns omnämnt i eposet Mahabharata, vars händelser ibland förläggs flera tusen år f.Kr. Att kalla det fort är förenklat eftersom det också innehåller resterna av stormogulernas palats. En informationsskylt upplyser att det ursprungligen var mycket pampigare. Emellertid revs en mängd byggnader av britterna under 1800-talet för att ge material åt koloniala strukturer. Britterna lämnade dock tillräckligt för att imponera på besökaren. Bakom glasväggar kan man se de väldiga sandelträportar som earlen av Ellenborough lät föra som krigsbyte från Ghazni i Afghanistan till Indien 1842. Earlen, som tydligen

ville ställa sig in hos hindubefolkningen, påstod att det var samma portar som muslimen Mahmud av Ghazni hade rövat från det berömda hindutemplet i Somnath på 1000-talet, något som den seriösa forskningen avvisar.

Vår guide vill ta oss till en marmorbutik vilket ingen i gruppen verkar riktigt pigg på. Någon har tagit reda på ett väldigt speciellt café dit vi slutligen kommer efter visst knorrande från guidens sida. Det är Sheroes' Hangout på Fatehabad Road som drivs av kvinnor som fått sina ansikten förstörda av syraattacker, ofta tydligen av äkta män eller deras familjer som en följd av hemgiftstvister eller äktenskapliga problem. Caféet har inga fasta priser – besökaren betalar efter sitt eget samvete. Toaletten är en historia för sig, en kur som nås genom att klättra upp för en trappa till taket. Efter att ha tagit farväl av Sheroes vidtar en dryg färd tillbaka mot Delhi som vi når vid tiotiden.

Fredag

Mer universitet. Denna gång ett som kan briljera med siffror som slår även härdade internationaliseringsansvariga med häpnad. Det gäller Indira Gandhi National Open University, eller kort och gott IGNOU, med över fyra miljoner studenter. Hälften av Sveriges befolkning i ett lärosäte, ungefär. Icke överraskande är det med god råge världens största universitet, före Anadolu i Turkiet och Azad-e Eslami i Iran. Det ska dock genast tilläggas att IGNOU är utspritt på 3000 studiecentra i och utanför Indien och i första hand satsar på nätundervisning. Vår grupp bussas till School of Gender and Develop-

Bild 7. I samspråk med genusforskarna vid Indira Gandhi National Open University.

ment Studies. Vi trängs i en mötessal med ett antal kvinnor i färgglada saris. Prorektorn i egen hög person välkomnar oss och referear med viss stolthet de enorma siffrorna i studentgenomströmning och det faktum att detta är det enda institut i Indien som lär ut genusvetenskap. Hon påpekar att Linné och IGNOU inte är jämförbara på många sätt, något som det är svårt att argumentera mot, men tillägger att "small is beautiful" vilket vi försöker ta till oss som en komplimang. Den följande diskussionen handlar om sådant som vårt lilla universitet ändå är ganska bra på – interdisciplinära studier, arbete, mig-

ration, kulturella studier, internetundervisning – och där Linné skulle kunna samverka med bjässar som IGNOU. Efter den allmänna sittningen sätter vi oss i smågrupper och försöker komma vidare. Två sariklädda forskare verkar mycket intresserade av vad Linnéuniversitetets postkoloniala centrum, Concurrences, har att erbjuda. En hyser intresse för alternativa källor för att skriva indiska stamgruppers historia, medan den andra är intresserad av moderniseringsprocesser (och är en poet). Jag föreslår att vi börjar med att odla de personliga forskarkontakterna och så får vi se hur vi kan bredda samverkan.

Efter ett hjärtligt avsked och vederbörlig gruppfotoografering kommer vår delegation tillbaka för en ”wrapping-up”-diskussion i hotellets Business Centre. Överlag är folk nöjda med vad som har gjorts. Mötena under veckan har varit effektiva och det finns ett högt engagemang bland forskare vi mött. Vi återvänder hem till Växjö och Kalmar som någon sorts ambassadörer, men frågan är hur vår inledande entusiasm bäst kan kanaliseras. Det diskuteras att det rimligaste kan vara att börja på forskar- och doktorandnivå innan vi startar utbytesprojekt på till exempel kandidatnivå. Både JNU och IGNOU framstår som lovande kontakter. En idé som kommer fram är att ordna en Linnévecka i Delhi 2017 där IKEA skulle kunna vara med som resursstark partner.

Dagen avslutas med en färd till Dilli Haat, som är en marknad på Sri Aurobindo Marg. Den som hyser det ringaste intresse för indiska textilier får sitt lystmäte här. Jag intar en välsmakande portion afghankyckling på en laccadivisk restaurang på området och prutar på en staty av Lakshmi, Vishnus maka och välståndets gudinna. Från 500 går den till slut för 400 rupier trots inledande försäkringar av försäljaren att det är ”fasta priser”.

Lördag

Dagen är den enda på resan som inte är grupporienterad; själv viker jag den för dels ett besök på Nationalmuseum, och dels en träff med en av de forskare jag bekantade mig med på IGNOU. Det är en kort promenadväg från hotellet till muséet som ligger på Janpath Road, inte långt från centralmonumentet Gate of India. Det är inte mycket folk på gatorna denna lördagförmiddag, men gott om soldater. Med vaksam min står de med jämna mellanrum på huvudgatorna, beväpnade med kpistar, och det känns lite hotfullt. Jag funderar på om det inträffat någon incident – terrordåd och upplopp är tyvärr inte ovanliga i detta land. Jag kommer mig inte för att fråga någon, men får svaret lite senare under dagen.

Muséet är inte värt ett besök utan flera. Samlingarna är alltför omfattande för att det ska vara idé att försöka tillgodogöra sig dem under en dag. Efter att ha insett detta faktum dyker jag in bland samlingarna från Induskulturen som hade sin stora tid 2600-1900 f.Kr. och vandrar framåt i tiden genom Maurya, Shunga, Kushana och andra gamla riken och dynastier. Det jag personligen fastnar för är framför allt två perioder. I seklerna närmast före och efter Kr.f. når skulpturkonsten en hög nivå med påverkan från hellenistisk konst. Detaljrika reliefer beskriver uttrycksfullt buddhistiska legender och Buddha själv ser inte alltid ut som man förväntar sig; en staty visar honom som en skönlockig man med krona, mer eller mindre som en medeltida europeisk prins. Den andra genre som

fångar mig är det miniatyrmåleri som florerade under stormogulernas tid från 1500- till 1700-talet. De fantastiskt välgjorda och detaljerade målningarna har ibland drag av ”occidentalism” med bibliska scener med män i västerländska kläder.

Bild 8. Suggestiv buddistisk relief från de första seklerna e.Kr.

Från Nationalmuseum är det en god promenad till India International Centre vid Max Müller Road (gatan har fått namn efter en berömd tysk 1800-talsorientalist som gjorde vad ingen britt orkade med, nämligen lärde sig en uppsättning asiatiska språk och lade grunden för jämförande filologi). Där, invid lämningarna från den medeltida Lodidynastin, väntar Savita Singh, professor vid IGNOU. Hon bjuder på en kopp kaffe och en omelett på ICC:s restaurant och försäkrar att det är Delhis säkraste matställe med omsorgsfullt hygienisk tillagning. ICC självt är en icke-statlig organisation som håller symposier, filmvisningar och kulturella uppvisningar och även övernattnig för den som har råd. Grundstenen lades för övrigt av dåvarande kronprins Akihito av Japan medan han befann sig på smekmånad 1960. Arkitekturen är hypermodernt sextiotal och det ser onekligen väldigt internationellt ut.

Vi samtalar om postkolonial forskning och de möjligheter som erbjuds om Linnésamarbetet kommer till något konkret. Jag frågar också om ansamlingen av kpiistbeväpnade militärer som är utposterade i centrum. Min värd lugnar mig med att allt detta är ”normalt” - med tanke på det som inträffar i landet med jämna mellanrum vill myndigheterna inte ta några risker. Professor Singh ledsagar mig till butikerna i Khan Marg

Market i närheten där jag dyker in i ett par välförsedda bokhandlar. Såväl utbud som priser är angenäma för en svensk Asienforskare. En inbunden upplaga av *Akbarnama*, historien om stormogulen Akbar som omfattar flera tusen sidor, går för drygt 200 kronor, medan sonen Jahangirs självbiografi på 800 sidor går för 80. Paramahansa Yoganandas berömda *Autobiography of a yogi*, som inspirerade popgruppen Yes till konceptalbumet *Tales from Topographic Oceans*, inhandlas för 12 kronor. Jag kommer ut fullastad med åtta kilo böcker och vi strosar tillbaka till ICC för en lättare lunch innan det är dags att ta farväl för denna gång. På kvällen lyckas jag med knapp nöd knyckla ner alla böcker i min lilla resväska.

Söndag

Avsked från Indien. En del av gruppen har redan givit sig iväg under fredagen och lördagen. Resten plockas upp av två taxibilar efter en brådstörtad frukost strax efter sju och förs snabbt och effektivt till flygplatsen. Det har varit en makalöst välorganiserad resa där nästan allt har gått efter planerna. Linnéuniversitetets Indiengrupp är värd en stor eloge. I stort sett återstår naturligtvis Indien att ”upptäcka”; vi har bott på ett bättre hotell, frotterat oss med välbärgade intellektuella, vistats i megastadens bättre kvarter, varit försedda med bussar och guider från den resebyrå vi anlidade. Jag reagerade på att jag såg mindre av socialt elände än jag kanske förväntat mig, vilket väl har att göra med såväl selektiva kontakter med den indiska verkligheten som med det faktum att subkontinenten utvecklas i rasande fart. Att återvända till detta dynamiska och färgstarka land, exempelvis för ett lärarutbyte, blir en spännande ambition inför framtiden.